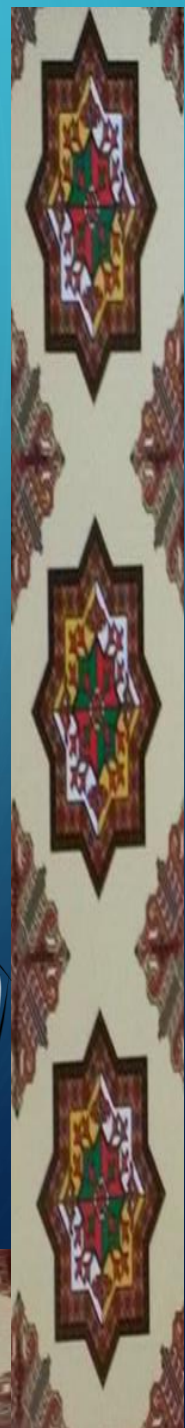

TÜRKMEN TÜRKÇESİ

TÜRKMEN TÜRKGÇESİ

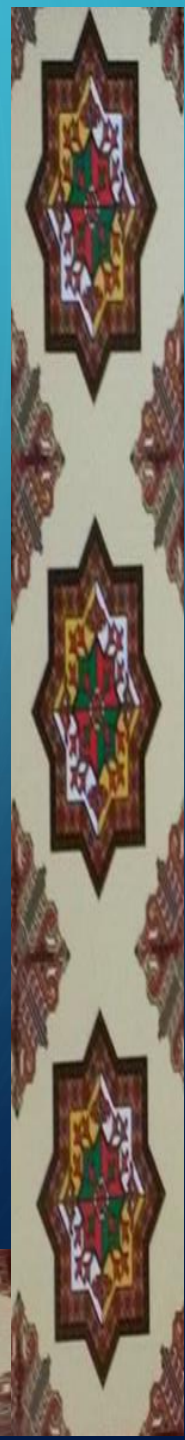
TÜRKMENCE OKUMA VE ANLAMA İLE İLGİLİ DERSLER

TL 2043 TÜRKMEN TÜRKGÇESİ OKUMA-ANLAMA I
(TÜRKMEN TÜRKİSH READING COMPRHENSION I)

TL 2048 TÜRKMEN TÜRKGÇESİ OKUMA-ANLAMA II
(TÜRKMEN TÜRKİSH READING COMPRHENSION II)

TÜRKMEN TÜRKGÇESİ

TÜRKMENCE OKUMA VE ANLAMA İLE İLGİLİ DERSLER

**DÜŞÜNMEK
ÜÇİN**

OKAP BİLMELİ

DIŇLAP BİLMELİ

AŇLAP BİLMELİ

Ders Kodu	Yarıyıl	Ders Adı	T/U/L	Türü	Öğrenim Dili	AKTS
TL 2043	1	Türkmen Türkçesi Okuma-Anlama I	2		Türkmençe	3

Dersin amacı,

- öğrencinin kendisiyle,
- ailesiyle,
- çevresiyle ve
- özel günlerle

ilgili metinleri okuma anlama becerilerini geliştirmektedir.

EDEBİYATLAR VE DİĞER KAYNAKLAR

- BABAYEV, K., (1972) Türkmen Diliniň Praktiki Stilistikası. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1982) Resmi Dokumentleriň we İş Kagyzlaryň Dil Medeniyeti. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1983) Diliň Obrazlı Şerişdeleri. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1983) Dokumentleriň we İş Kagyzlarynyň Türkmen Dilinde Yazılışy. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1983) Türkmen Diliniň Stilistikası. Aşgabat.
- BABAYEV, K., (1989) Türkmen Diliniň Stilistikası. Aşgabat.
- GELDİMİRADOV, A., (1983) Türkmen Edebi Dilinde Variantlaşma. Aşgabat:Ilım.
- NEPESOV, G., (1993) Türkmen Edebi Diliniň Publisistik Stili. Aşgabat.
- NIYAZOV, S., (1994) Stilistikany Öwretmegiň Esasları. Aşgabat.
- ŞIHIYEVA, O., (1996) Türkmen Dili ve Sözleyiş Sungatı.
- TÄÇMİRADOV, T., (1976) Türkmen Edebi Diliniň Orfografiyasynyň Sovet Dövründe Formirlenişi. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1978) Türkmen Diliniň Orfoepik Sözlügi. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1979) . Dil Medeniyetiniň Meseleleri. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1979) Türkmen Sözleyiş Medeniyeti Boyunça Oçerkler. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1980) Sözleyiş Medeniyetiniň Aktual Meseleleri. Aşgabat.
- TÄÇMİRADOV, T., (1988) Türkmen Sözleyiş Medeniyetiniň Käbir Meseleleri. Aşgabat.
- JANOS SİPOŞ (2012) TÜRKMEN KÜLTÜREL ARAŞTIRMALARI CD-I,II
- TÜRKMEN RADİYO OYUNLARI (2011) Türkmen Türkçesinde CD-I,II
- GARABAYEV, B., (1994) Türkmençe-Türkçe Gepleşik Sözlügi. Aşgabat: Gözyetim.
- GÜCÜKOV, S., (1997) Alkışlar-Dilegler Sözlügi. Aşgabat.
- DURDIYEV, H., (1993) Güzellik: Estetiki Söhbet. Aşgabat: Magaríf.
- SARIYEV, B., (1994) Türkmen Sözleyişiniň Altın Sözlügi. Aşgabat:Magaríf.

OKUMA-ANLAMA

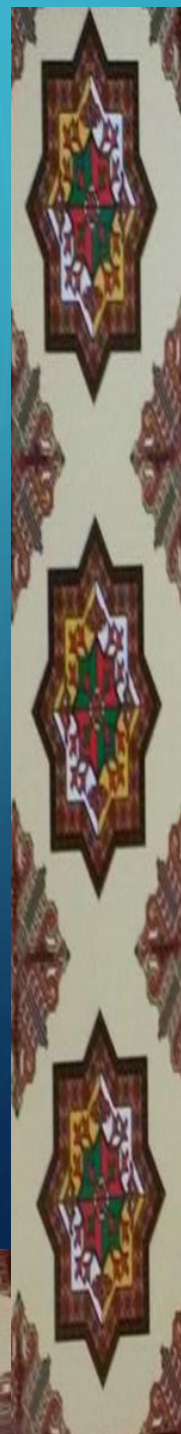

11-nji hepde:

Giyim-Kuşam ile ilgili Türkmençe metinler

Дашары юртлы мыхманларын Түркменистандан алып гидйән иң говы «ядыгәрлик совгатларының» бири хем эйленен гоюн дерсинден тайярланан габа түркмен телпегидир. Дашары юртлы сыяхатчылар оны улы хөвес билен сатын алып, түркмен халкының милли дэп-дессурының бир бөлежигини өз янлары билен алып гидйэрлер.

11-nji hepde:
Giyim-Kuşam ile ilgili
Türkmençe metinler

Телпек гадымы дөвүрлерден хэзирки гүнлере ченли өзүниң дашкы гөрнүшини хич хили үйтгетмеди ве халкың арасында өз әхмиетини йитирмеди. Ол хэзирки гүнлере ченли уланылып, Түркменистаның халкының арасында улы мешхурлыкдан пейдаланып гелйәр.

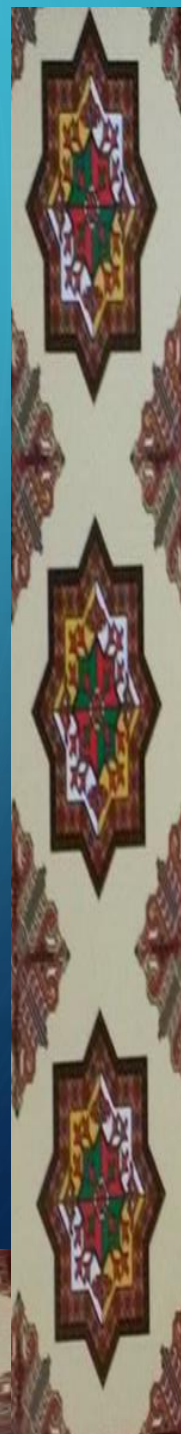

11-nji hepde:

Giyim-Kuşam ile ilgili Türkmençe metinler

Дурмушың хәзирки заман йөрелгелери боюнча телпек гүнделик гейилмесе-де (яшулы несилден башга), милли лыбаслы түркмен жигитлериниң ахалтеке бедевлериниң үстүнде келлелери түркмен телпекли догумлы ерине етирйән оюнлары билен чыкыш эдйән тойларыны оларсыз гөз өңүне гетирмек мүмкин дәл.

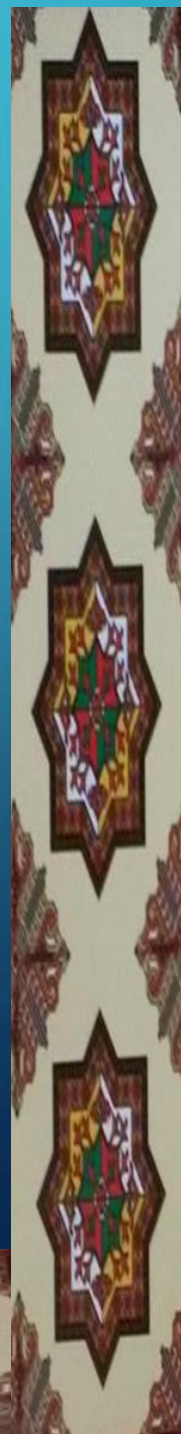

11-nji hepde:

Giyim-Kuşam ile ilgili Türkmençe metinler

Телпек совукдан, ягышдан, елден хем-де якып барян гүнден гораяр. Ол адам беденинде аматлы температураны сакламак билен, өз дашкы гөрнүшини йитирмейэр ве айратын бир идеги талап этмейэр. Бизиң ата-бабаларымызың йылылык техникасының ве термодинамиканың канунларыны билмеселер-де, келлэ гейилйэн зады акыллы-башлы чөзмеклери өрэн гең галдыряр. Ынсан эллериниң шейле тэсинликлери дөретмегини кэмиллик дийип хасап этсек өте гечдигимиз болмаз.

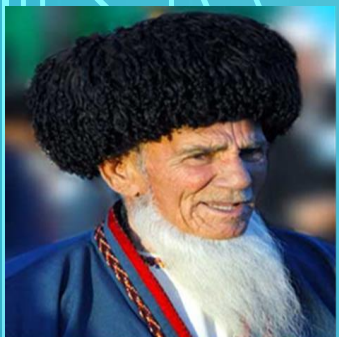

11-nji hepde:
Giyim-Kuşam ile ilgili
Türkmençe metinler

Хәзирки заман телпек уссаллары дери эйлемекликде өз ата-бабаларының дәплерини довам этдирйәрлер. Тиркеш Оразмәммедовың дери эйлейән уссаханасында шөхратлы түркмен телпеклериниң тайярланышыны гөзүң билен гөрмек боляр.

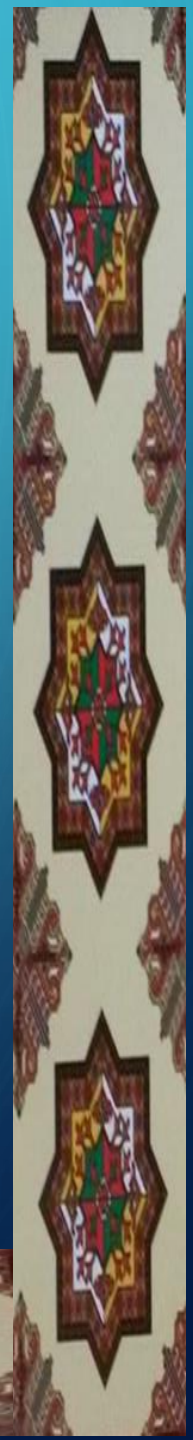

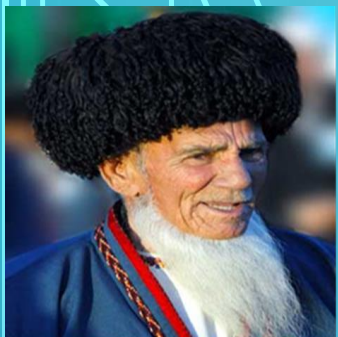

11-nji hepde:
Giyim-Kuşam ile ilgili
Türkmençe metinler

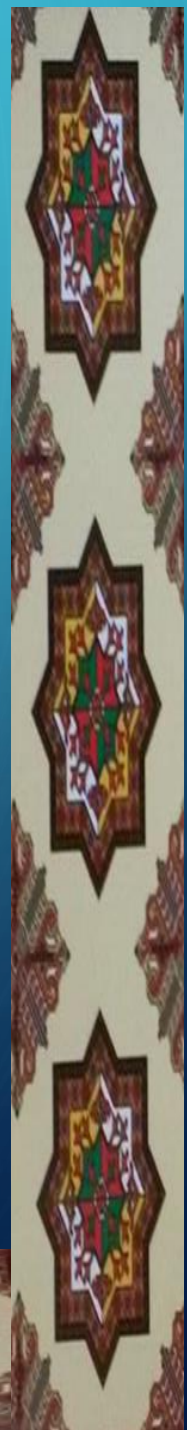
Телпеги тайярламак өрэн көп зэхмети талап эдйэн иш. Оны тайярламага улы машгаланың әхлиси гатнашяр, хат-да Тиркеш аганың иң кичижек агтыжагына хем иш тапыляр. Гоюн дерисини эйлемек улы уссатлыгы, башарныгы ве тежрибәни талап эдйәр. Эгер-де гузы семизже, сагдын болан ягдайында ёкары хилли дери чыкяр, алтын дерини эйлемек еңил боляр.

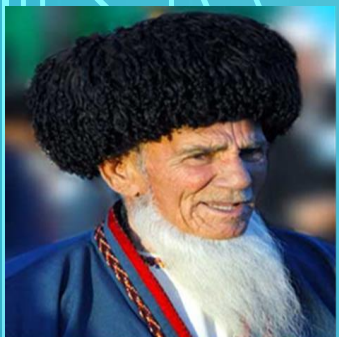

11-nji hepde: Giyim-Kuşam ile ilgili Türkmençe metinler

Шунлукда, илкинжи важып ишлерин бири гоюн дерисини эйлемек болуп дуряр. Оны энтэк чиг ягдайында алярлар хем-де эгленмэн ише башляярлар. Дерини говы эдип дузляярлар, соңра доляярлар хем-де бирнече гүн гойярлар. Дуз дериниң узак вагтлап берк ягдайда болмагына тәсир эдйәр, соңра оны дуздан арассалаярлар, дерини ювярлар хем-де гурадырлар. Дериниң көлегели ерде гурадылмагы хөкмандыр. Себәби шөхлесини боллук билен эчилйән бизиң гүнешимиз олары гаты гурадып, саң гаты эдип гояймагы мүмкинدير. Тиркеш ага соңра дерини юмшатмак ве ягсызландырмак үчин гадымы усулы уланяр: ол дерә туршы сүйди ве бугдай унуның сувук хамырыны бол эдип чаляр.

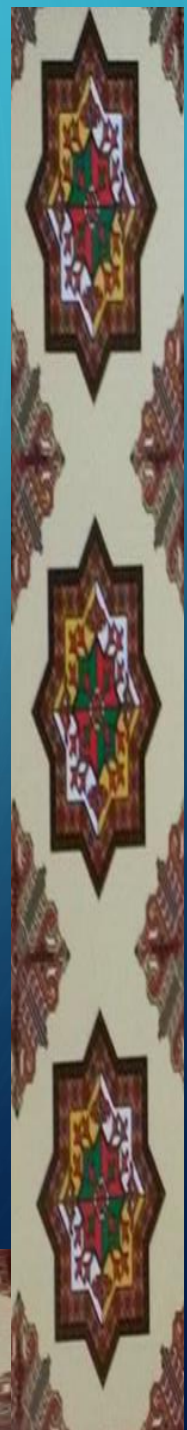

11-nji hepde:
Giyim-Kuşam ile ilgili
Türkmençe metinler

Дери ене-де өзүне gerek болан маддалары сиңдирип, томусда бир хепде, гышда болса ики хепде ятыр. Өзи хем туршы сүйди ве сувук хамыры чалмак ишлерини хер гүн гечирип дурмалы. Ишин жемлейжи тапгырында дерини ювярлар, гурадырлар ве газаярлар – ине дери мундан бейлеки ишлер үчин тайяр. Тиркеш агада телпеги тикмек үчин иш гураллары о диен көп дэл: ики саны дарак, тикин иңнеси, ак ве гара сапак дүкжелери ве оймак бар.

11-nji hepde:

Giyim-Kuşam ile ilgili Türkmençe metinler

Огланлар үчин телпеклер гузының ак баганалы дерисинден тикилйэр. Геймэге аматлы ве еңилжек телпежиклер чаганы гүнден ве ягышдан гораяр. Етгижеклер ве яш огланлар эсасан хем бейик болмадык ягты реңкли телпеклери геййэрлер. Етишен эркек адамлар дүрли бейикликдэки ве дүрли узынлыкдакы йүни болан чал ве гоңур реңкли гөрнүшлерини геймеги халаярлар. Ак реңкдэки телпеклери хорматлы яшулылар айратын белленилип гечилйэн дабараларда геййэрлер.

11-nji hepde: Giyim-Kuşam ile ilgili Türkmençe metinler

Түркмен телпеклериниң бейиклиги нәме билен бағлы диен совалымыза телпекчи: «Яшулының сакалы нәче узын болса, онуң телпеги хем шонча бейик болмалы» дийип, йылгырып жогап берди. Ине милли гейимлери тикмегиң усулларының бири өзболушлы кадалары билен асырлардан асырлара ашып довам эдип гелйәр. Уссалар түркмен халкының парасатлы дессурларыны, дурмуш йөрелгелерини ятдан чыкарман, телпек тикмегиң гадымы усулларыны аявлы сакляярлар хем-де несилден несиле гечирип гелйәрлер.

11-nji hepde:
Giyim-Kuşam ile ilgili
Türkmençe metinler

Ш.АКМУХАММЕДОВЫҢ
«Телпек сатыжысы» атлы сураты.
Александрина ЕВСТИГНЕЕВА,
Х.МАГАДОВЫҢ фотосураты

